

KAPEL, De, vergaderplaats van Vlaamsgezinde jongeren te Antwerpen omstreeks de eeuwwisseling.

De Kapel was oorspronkelijk de kapel van het in 1656 gestichte godshuis Lantschot aan de Falconrui te Antwerpen. Ze werd in de loop van de jaren 1890 door Frans Franck, zijn broer Charles en Emmanuel de Bom ontdekt en door Frans Franck onmiddellijk gehuurd en ingericht tot een gezellige vergaderplaats voor de kring Studie, die onder leiding van zijn broer Louis Franck de beste Vlaamsgezinde elementen van het Antwerps atheneum bundelde. Tot de kern, waartoe behalve de gebroeders Franck en Emmanuel de Bom, o.m. ook Maurits Basse en Jan van Menten behoorden, traden spoedig nog andere vrienden toe, onder wie Charles Mertens, Richard Baseleer, Lode Mortelmans, Jef van Overloop, Victor Ressler en de jonge Lode Baekelmans.

Omstreeks de eeuwwisseling reeds was de Kapel geworden tot een voor het toenmalige Antwerpen uniek centrum van progressief intellectueel leven. De animator was Frans Franck. Op zijn initiatief werden tentoonstellingen (bv. de eerste van Evert Larock en Richard Baseleer) en muziekavonden georganiseerd, waar Lode Mortelmans bij voorkeur werk van César Franck, Robert Schumann en Russische componisten dirigeerde. Schrijvers en geleerden van gezag onderhielden er een vaak woelig maar steeds geestdriftig publiek over de meest uiteenlopende onderwerpen uit de toenmalige artistieke, filosofische en politieke actualiteit (Emile Vandervelde, Edmond Picard, Julius Mac Leod, August Vermeylen, Paul Hamelius, Elisée Reclus, Louis Franck, Frederik van Eeden e.a.), terwijl zowel in het Frans schrijvende als Vlaamse auteurs er uit eigen werk voorlazen (bv. Stijn Streuvels, Prosper van Langendonck, Emile Verhaeren, Georges Eekhoud, Camille Lemonnier). Het publiek was zeer gemengd. De Kapel stond open voor eenieder die belangstelling toonde, zodat men er, naast lieden uit de gegoede stand, ook joviale dokwerkers en handwerklieden uit de nabijgelegen havenbuurt kon aantreffen. Op zondagmorgen werden trouwens ook, o.m. door A. Vermeylen, dr. F. Sano, dr. G. Schamelhout, F. van Eeden en prof. J. Mac Leod, geregeld lessen ge-

Van links naar rechts: R. Six, L. Baekelmans, J. van Overloop en W. Gijssels (1900).

geven, waarvoor men bij de drukker-boekhandelaar Jan Madou in Deurne gratis toegangskaarten kon krijgen.

De activiteiten van de Kapel namen tijdens het eerste decenium van de 20ste eeuw bestendig toe en gaven aanleiding tot nieuwe en nog groter opgezette initiatieven. Wederom onder impuls van Frans Franck groeiden de door de Kapel georganiseerde concertavonden uit tot de Maatschappij der Nieuwe Concerten o.l.v. Lode Mortelmans, terwijl de plastische kunstenaars zich groepeerden in Kunst van Heden, genootschap voor moderne schilder- en beeldhouwkunst. Beide organisaties waren voor de verdere evolutie van het culturele leven in Vlaanderen tijdens de eerste helft van de twintigste eeuw toonaangevend.

LITERATUUR: A.J.J. Delen, *De Kapel (Eenige herinneringen)*, in *Baekelmans ter Eere* (1945, p. 144-151); - *In memoriam Frans Franck* (bijdragen van A. Cornette, E. de Bom, J. van Overloop, Stijn Streuvels en A. Vermeulen, 1933).

LAETITIA JANSSEUNE